

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 13CoP/127/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1322202911
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Janka Benkovičová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:1322202911.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Janky Benkovičovej a sudcov JUDr. Daniela Ilavského a JUDr. Táne Šefčíkovej, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: A. A., nar. XX.XX.XXXX, bytom u otca, zastúpený kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor sociálnych vecí a rodiny, Bratislava, ul. Vazovova 7/A, dieťa matky: B. C. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom D. XXXX/X, D., a otca: E. E. A., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XXXX/XX, D., za účasti Krajskej prokuratúry Bratislava, Vajnorská 47, Bratislava, o uloženie výchovného opatrenia, o odvolaní otca proti rozsudku Mestského súdu Bratislava II č. k. 37P/110/2022-294 z 20. júla 2023, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II. a V. **p o t v r d z u j e .**
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Mestský súd Bratislava II, ako súd prvej inštancie, odvolaním napadnutým rozsudkom uložil matke a maloletému výchovné opatrenie spočívajúce v povinnosti podrobiť sa odbornému poradenstvu na Referáte poradensko-psychologických služieb na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny Bratislava, ul. Svoradova, najskôr matke v rozsahu 10 hodín podľa určenia úradu a maloletému v rozsahu 5 hodín podľa určenia úradu v priebehu troch mesiacov od rozhodnutia (I. výrok). Pre účely realizácie daného opatrenia uložil povinnosť otcovi zabezpečiť prítomnosť maloletého na Referáte poradensko-psychologických služieb na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny Bratislava, ul. Svoradova v čase a v rozsahu určenom týmto úradom (II. výrok). Vo zvyšnej časti návrh matky o úpravu styku zamietol (III. výrok). Ďalej konanie vo zvyšnej časti zastavil (IV. výrok). O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (V. výrok).

2. Prvoinštančný súd vec právne posúdil podľa § 26, § 37 ods. 1, § 37 ods. 2 písm. d), § 62 ods. 1, § 78 ods. 1 Zákona o rodine (ďalej aj „ZoR“). Mal za to, že návrh matky v časti uloženia výchovného opatrenia je dôvodný, z ktorého dôvodu mu vyhovel a vo zvyšnej časti návrh matky na úpravu styku zamietol. Porovnal zmenu pomerov, ktorá nastala od posledného súdneho rozhodnutia, keď naposledy rozhodoval vo veci úpravy výkonu rodičovských práv a povinností Okresný súd Bratislava III, ktorý rozsudkom č. k. 37P/68/2017-725 zo dňa 06.04.2021, právoplatným dňa 21.05.2021 rozhodol tak, že manželstvo rodičov maloletého rozviedol, maloletého zveril do osobnej starostlivosti otca s tým, že obaja rodičia sú oprávnení maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok, matku zaviazal k vyživovacej povinnosti vo výške 80,- eur. Zároveň upravil styk matky s maloletým a otcovi uložil informačnú povinnosť. Vo zvyšku návrh navrhovateľa a vzájomný návrh matky zamietol. Krajský súd v Bratislave, ako odvolací súd, uznesením č. k. 11CoP/406/2021-975 zo dňa 04.02.2022 zrušil napadnutý rozsudok v odvolaní napadnutých častiach, a to vo výroku o úprave styku a vo výroku o uložení informačnej povinnosti a v tejto časti vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, čo následne súd

prvej inštancie učinil rozsudkom č. k. 37P/68/2017-1127 zo dňa 26.05.2022 tak, že neupravil styk matky, zamietol návrh v časti uloženia informačnej povinnosti. O ďalšom odvolaní rozhodoval Krajský súd v Bratislave, ktorý rozsudkom č. k. 11CoP/250/2022-1240 zo dňa 31.01.2023, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom I. výroku potvrdil, odvolacie konanie o odvolaní matky voči výrokom I. a II. zastavil, ktorý rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 01.04.2023. Prvoinštančný súd porovnával pomery od posledného rozhodnutia ohľadne prejednanie styku a zistil, že matka podala návrh na zmenu úpravy styku dňa 22.06.2022, teda 10 mesiacov pred nadobudnutím právoplatnosti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, v čase podania návrhu išlo v časti úpravy styku o litispendenciu, v ostatnej časti nadobudol výrok rozvodového rozsudku, a to I., II., III., IV., VII. a VIII. právoplatnosť dňa 21.05.2021. Vzhľadom k naliehavosti plynúcej z obsahu návrhu preskúmal návrh matky v celosti a dospel k záveru, že medzi rodičmi naďalej pretrváva vzájomná porozvodová animozita, rodičia sa nevedia na styku matky s maloletým dohodnúť, styk s matkou si maloletý vo veku 16 rokov rieši sám, i keď sa nerealizuje podľa predstáv matky, ale pre maloletého je postačujúci, vzhľadom na neštandardné správanie matky, ktorá obviňuje otca pre podľa jej predstáv nerealizovaný styk s maloletým, tiež z manipulácie, ktoré argumenty otec, ako aj maloletý zásadne popierajú. Pri rozhodovaní o výchovnom opatrení prihliadol na odlišné stanoviská účastníkov konania a tiež na opakované doporučenie okresného prokurátora na uloženie výchovného opatrenia, ako aj na správu z TENENET-u odporúčajúcu pokračovať v poradenstve, z ktorého dôvodu uložil výchovné opatrenie, i keď nie podľa návrhu matky, ktoré najskôr uložil matke a až následne maloletému v povinnosti podrobiť, de facto pokračovať v odbornom poradenstve na Referáte poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, pričom na matkou požadovanom subjekte VÚDPaP v Bratislave nemohol realizáciu výchovného opatrenia uložiť, keďže nedisponujú voľnými kapacitami a nepovažoval za vhodné pojednávanie odročovať za účelom hľadania ďalšieho subjektu, ktorý by bol podľa požiadaviek matky a malo by voľné kapacitné možnosti. Uložil poradenstvo na aktuálne, kapacitne vhodnom a prístupnom referáte poradensko-psychologických služieb, ktorého doporučil kolízny opatrovník, pričom výchovné opatrenie má byť nápomocné pri riešení a nastavení určitých podmienok a pravidiel pravidelného kontaktu matky s maloletým, za súčinnosti 16. ročného maloletého a na dosiahnutie stabilizácie vzťahu matky a maloletého, zlepšenia – rozšírenia komunikácie, kontaktu, za zohľadnenia veku a potrieb maloletého, ako aj jeho záujmov. Výchovné opatrenie by mohlo byť nápomocné pri navrátení dôvery maloletého k matke, ktorá nedôvera je zrejmá, čo vyplýva z výpovedí maloletého, ako aj z doterajších výsluchov poradenstva. Tiež má výchovné opatrenie napomôcť eliminácii obáv maloletého, prameniacych z neštandardného správania sa matky, čo nepochybne je v príčinnej súvislosti s jej zdravotným stavom a tiež má napomôcť pri odstránení bariér, ktoré maloletý pociťuje pri osobnom kontakte s matkou, najmä čo sa týka výkyvov jej nálad, správania, keďže maloletý má matku rád a je s ňou v kontakte tak, že jej blahozelá k sviatkom, informuje ju o študijných výsledkoch, čo považuje matka za nepostačujúce. Výchovné opatrenie uložil matke a maloletému okrem otca, u ktorého neboli preukazované žiadne dôkazy potvrdzujúce neplnenie si rodičovských povinností a tvrdenia matky o bránení styku s maloletým či manipulácie. Otec sa o maloletého riadne stará, v jeho starostlivosti neboli zistené žiadne nedostatky, dbá na študijné výsledky svojich detí a tiež si plní informačnú povinnosť o maloletom voči matke, preto dôvod na uloženie výchovného opatrenia jemu nebol daný. Návrh matky na úpravu styku s maloletým zamietol s prihliadnutím na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/250/2022-1240 zo dňa 31.01.2023, ako aj na doporučenie kolízneho opatrovníka, či okresného prokurátora, tiež s prihliadnutím na vyjadrenie maloletého pred kolíznym opatrovníkom, pretože striktná úprava styku matky s maloletým vo veku 16. rokov nie je v záujme maloletého a možnosť hľadania konsenzu medzi matkou a maloletým videl prvoinštančný súd v súvislosti s uloženým výchovným opatrením. Vo zvyšnej časti konanie zastavil, keďže nezistil dôvod na zrušenie rozsudku v časti výživného a zročného výživného, ktorá vyživovacia povinnosť k maloletému trvá, keďže je školopovinný na strednej škole a je odkázaný na výživu oboch rodičov. Nemal teda za preukázanú zmenu pomerov odôvodňujúcu zrušenie posledného rozhodnutia o výživnom. Ohľadne návrhu matky na zníženie vyživovacej povinnosti prihliadol na jej vyjadrenie na pojednávaní dňa 09.05.2023, podľa ktorého trvala len na úprave styku s maloletým a na zvyšnej časti nie, no napriek tomu preskúmal pomery ex offa za účelom zistenia podstatnej zmeny pomerov, ktorú nezistil, a preto v tejto časti návrhu matky nevyhovel. Poukázal na výpoveď maloletého, ako aj otca opakovane, kde podľa výsluchu zistil kontakt maloletého s matkou, aj keď nie podľa predstáv matky, pričom maloletý sa k matke vždy správa slušne, dosahuje vynikajúce výsledky v škole, avšak výkyvy nálad matky v ňom vyvolávajú obavy, a tiež napäté situácie vzniknuté po privolaní polície aj do školy, ktorú matka vyhľadala. Otec poukazoval na psychologické vyšetrenia preukazujúce absolvovanie poradenstva, keď maloletý už odmieta spoluprácu so psychologičkou, pričom tento odmietavý postoj nemal zistený ani prostredníctvom kolízneho opatrovníka, pričom otec vyzýva maloletého, aby odpovedal na emaily matky

za predpokladu korektnej komunikácie z jej strany, nakoľko telefonickú komunikáciu maloletý kvôli obsahu a agresivite zo strany matky odmieta.

3. O trovách prvoinštančného konania rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) tak, že účastníci nemajú nárok na náhradu trov konania.

4. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal otec v zákonnej lehote odvolanie, a to konkrétne do výrokov I. a II., ktoré žiadal zrušiť.

5. Poukázal na podrobenie sa maloletým množstvu psychologických vyšetrení a sedení v uplynulých 6. rokoch, nevedúcich k zlepšeniu situácie pre konfliktné a problematické správanie sa matky, ku ktorej zostalo správanie sa maloletého úctivé a priateľské, má matku rád, ale nemá záujem o ďalšie poradenstvo, pričom ochota spolupracovať je základným predpokladom úspechu. Považoval tlačenie maloletého do spolupráce za kontraproduktívne aj podľa psychologičky B. G. D.. Poukázal na problém vo vzťahu s matkou jej osobu a nie maloletým, keďže matka kvôli svojej diagnóze nedokáže s maloletým komunikovať prijateľnou formou, zohľadňujúcou vek a potreby maloletého, ako aj jeho záujmy. Súd prvej inštancie správne skonštatoval obavy maloletého z neštandardného správania sa matky, čo súvisí s jej zdravotným stavom, i keď maloletý pozná chorobu matky, pričom zdravotný stav matky je biologicky determinovaný a nevyliciteľný. V uvedenom smere poukázal na znalecký posudok č. 7/2020 znalca z odboru zdravotníctva, odvetvie psychiatria MUDr. Vojtecha Palházyho v konaní o rozvod manželstva. Matka maloletého trpí bipolárnou afektívnou poruchou („BAP“), biologicky determinovanou a trvalou, ktorej prejavom je striedanie depresívnych a manických fáz, počas ktorých má narušený kontakt s objektívnou realitou a vedie to k nepríjemným poruchám správania, neobjektívnemu hodnoteniu situácie, čo môže verbálne aj brachiálne viesť k agresivite. Tiež nepravidelné užívanie liekov má za následok postupnú psychickú dekompenzáciu do depresívnej alebo manickej fázy BAP. Okrem toho bol znaleckým posudkom diagnostikovaný Meniérov syndróm a anozognózia (totálna absencia pocitu chorobnosti, nevyliciteľný stav matky), preto nútiť maloletého k psychologickým sedeniam vzhľadom na jeho odpor a trvalé ochorenie matky, považuje pre maloletého za zťažujúce a neúčelné. Je úlohou matky sa pokúsiť s rešpektovaním liečby a svojim úsilím, konzistentným správaním a komunikáciou presvedčiť maloletého, že nemusí mať obavy a môže sa s ňou v budúcnosti stretávať.

6. Okresný prokurátor vo vyjadrení k odvolaniu otca navrhol rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

7. Matka ani kolízny opatrovník sa k odvolaniu otca nevyjadrili.

8. Krajský súd v Trnave, ako súd odvolací (§ 3 ods. 5 CMP), vec preskúmal v rozsahu určenom ustanoveniami § 65 a § 66 CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutých výrokoch I., II. a v závislom výroku o trovách konania V. podľa § 387 ods. 1, 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

9. Podľa § 387 ods. 1, 2 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

10. Po oboznámení sa s obsahom spisu a s odvolaním napadnutým rozhodnutím prvoinštančného súdu, odvolací súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne, prvoinštančný súd predmetnú vec skutkovo aj právne správne posúdil. Odvolací súd (v súlade s vyššie citovaným ustanovením § 387 ods. 2 CSP) sa v celom rozsahu stotožňuje i s odôvodnením jeho rozhodnutia, ktoré je dostatočne podrobné, ale je i jasné, zrozumiteľné, presvedčivé a logickým spôsobom sa vysporiadava so všetkými relevantnými skutkovými i právnymi otázkami a aspektmi, a teda spĺňa zákonné kritéria odôvodnenia uvedené v ustanovení § 220 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie neporušil právo strán sporu na spravodlivý proces, pretože v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Naopak, prvoinštančný súd ich náležitým spôsobom posúdil súhrne v celom rozsahu a aj ich náležite vyhodnotil (rešpektujúc zásady formálnej logiky). Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku preto poukazuje len na určité najzásadnejšie aspekty, ktorými reaguje na argumenty otca v odvolaní.

11. Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi, najlepší záujem dieťaťa. Na najlepší záujem dieťaťa odkazuje Dohovor o právach dieťaťa aj vo svojom článku 18 (rodičovská zodpovednosť). Ako konštatuje Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 14 (2013) z 29.05.2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu (čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa), obsah komplexného pojmu najlepší záujem dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov. Najlepší záujem dieťaťa ako pružný a adaptabilný pojem treba prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa, zohľadniť jeho osobný kontext, situáciu a potreby. Najlepší záujem dieťaťa treba pri jednotlivom rozhodnutí určiť vo svetle špecifických okolností situácie konkrétneho dieťaťa. Najlepší záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri prijímaní všetkých potrebných opatrení. Posúdenie najlepšieho záujmu dieťaťa je jedinečnou činnosťou, ktorú treba uskutočniť v každom jednom prípade vo svetle konkrétnych okolností každého dieťaťa súvisiacich s jeho individuálnymi charakteristikami ako sú napr. vek, pohlavie, stupeň zrelosti, skúsenosti, telesné, zmyslové alebo intelektuálne postihnutie, sociálny kontext, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa zahŕňame aj jeho názory, identitu, starostlivosť, ochranu a bezpečnosť, zraniteľnosť dieťaťa (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násilia, život na ulici atď.), právo na zdravie, na vzdelanie.

12. Podľa § 37 ods. 2 písm. d) ZoR, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd môže rozhodnúť o uložení týchto výchovných opatrení: uloží maloletému dieťaťu a jeho rodičom povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo inému odbornému poradenstvu.

13. Podľa § 37 ods. 8 veta prvá ZoR, súd hodnotí účinnosť výchovného opatrenia priebežne tak, aby pred uplynutím obdobia, ktoré uviedol v rozhodnutí o jeho uložení, zhodnotil splnenie účelu výchovného opatrenia.

14. Podľa čl. 5 ZoR, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú.

15. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä úroveň starostlivosti o dieťa, bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlád dieťaťa, názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

16. Výchovné opatrenia sú súčasťou systému, ktorý komplexne zabezpečuje riešenie vzťahov medzi rodičmi a deťmi. Súd nimi vykonáva dohľad nad výkonom rodičovských práv a povinností a nad dieťaťom. Uplatňujú sa ešte pred zásahom do rodičovských práv a povinností za predpokladu, že budú dostatočným nástrojom pre vyriešenie poruchy a pre navrátenie riadneho výchovného prostredia pre dieťa. Výchovné opatrenia ukladané súdom majú rôznu intenzitu v závislosti od závažnosti poruchy vo vzťahu medzi deťmi a rodičmi. Vždy však musia sledovať základný cieľ starostlivosti súdu o maloleté dieťa, ktorým je záujem maloletého dieťaťa.

17. Sústava výchovných opatrení v zmysle ustanovenia § 37 ZoR je vybudovaná systematicky, od miernejších zásahov k vážnejším zásahom. Veľmi účinným sa v poslednom období ukázalo najmä využitie uloženia povinnosti podrobiť sa odbornému poradenstvu v špecializovaných zariadeniach, ktoré súd môže uložiť rodičom maloletého dieťaťa alebo maloletému dieťaťu. Hoci zákon hovorí všeobecne o odbornom poradenstve, využíva sa prevažne psychologické poradenstvo. Poradenstvo možno uložiť jednému z rodičov, obom rodičom spoločne, niektorému z rodičov alebo obom rodičom a maloletému dieťaťu. Poradenstvo možno uložiť aj maloletému dieťaťu osobitne. Výhodou tohto opatrenia je, že

súd po uložení výchovného opatrenia sleduje jeho vykonávanie a to v súčinnosti s orgánom sociálno-právnej ochrany detí, v súčinnosti s obcou alebo s príslušným zariadením, v ktorom je dieťa umiestnené. Podľa záverov poradenstva rozhodne o aplikácii ďalších opatrení, pričom môže využiť napr. predĺženie poradenstva, resp. jeho rozšírenie o nové ciele.

18. Hmotno-právnou podmienkou uloženia výchovného opatrenia je, že to vyžaduje záujem dieťaťa. Pokiaľ má súd za to, že výchovné opatrenie už nie je potrebné, môže ho zrušiť. Ak výchovné opatrenie neprinesie želaný výsledok, ktorým je zvyčajne zmena postoja niektorého rodiča, resp. oboch rodičov alebo zmena postoja dieťaťa, potom môže súd využiť ďalšie opatrenia, ktorými fakticky alebo právne zasiahne do výkonu rodičovských práv a povinností. Účinnosť uloženého výchovného opatrenia súd hodnotí jednak priebežne, jednak po skončení doby, na ktorú bolo uložené. Podkladom pre hodnotenie budú správy predkladané osobami, ktoré spolupracujú so súdom pri sledovaní výkonu jednotlivých opatrení. Pri vykonávaní dohľadu je to podľa potreby orgán sociálno-právnej ochrany detí, obec, škola, neštátne subjekty a iné. Pri povinnosti podrobiť sa poradenstvu je podkladom správa, ktorú vyhotoví subjekt, ktorý sociálne poradenstvo, resp. odborné poradenstvo v špecializovanom zariadení vykoná. Rozhodnutie súdu nasledujúce po zhodnotení účinnosti výchovného opatrenia môže spočívať buď v zrušení nariadeného výchovného opatrenia alebo v uložení iného výchovného opatrenia, príp. v predĺžení doby trvania výchovného opatrenia. Ak súd zistí, že výchovné opatrenie splnilo sledovaný účel svoje rozhodnutie zruší. Ak zistí, že sledovaný účel nebol dosiahnutý, môže nariadiť iné výchovné opatrenie.

19. V mimosporovom konaní súd prvej inštancie náležite a v dostatočnom rozsahu zistil skutočný stav veci aplikáciou vyšetrovacieho princípu (čl. 6 Základných princíпов CMP), ktorý je mierou čo najbližšieho priblíženia sa hmotnoprávnemu rozsahu práv, povinností a právom chránených záujmov. Uvedené súd prvej inštancie náležite vykonal.

20. Z obsahu spisu vyplýva, že naposledy bolo o úprave práv a povinností k maloletému rozhodované v konaní o rozvod manželstva rodičov maloletého vedené pod sp. zn. 37P/68/2017 na Okresnom súde Bratislava III, v ktorom konaní bolo manželstvo rodičov rozvedené, maloletý bol na čas po rozvode manželstva zverený do starostlivosti otca, s vyživovacou povinnosťou matky vo výške 80,-eur a následne nebol styk matky s maloletým upravený v zmysle rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 37P/68/2017-127 zo dňa 26.05.2022, bol zamietnutý aj vzájomný návrh matky na uloženie informačnej povinnosti. V predmetnom konaní mal prvoinštančný súd dokazovaním preukázané, že nie je dôvodná úprava styku matky s maloletým rozhodnutím súdu, otec nebránil v styku maloletému s matkou a tiež prvoinštančný súd dospel k záveru, že nie je v záujme maloletého mu ukladať výchovné opatrenie vzhľadom na jeho vek 15 rokov, vyjadril sa slobodne a samostatne pred súdom, kedy odmietol aj návštevu psychológa. Maloletý prezentoval obavy z neštandardného správania sa matky, čo ovplyvňovalo jeho postoj v otázke styku, maloletý osobný kontakt s matkou nevyhľádil, dožadoval sa však citlivého prístupu a pre potrebu rešpektovania jeho odmietavého stanoviska k odbornému poradenstvu, čo odmietala aj matka, ako aj asistovaný styk, nepovažoval za účelné uložiť povinnosť maloletému podrobiť sa styku s matkou za každých okolností a tiež sa nestotožnil s návrhom prokurátora na doplnenie dokazovania o uloženie výchovného opatrenia vzhľadom na neporušovanie rodičovských povinností preferenčným rodičom – otcom. Nariadenie výchovného opatrenia nepovažoval za účelné a ani v záujme maloletého, keďže by neprineslo efekt pre odmietavé stanovisko zúčastnených, teda maloletého aj matky, pre objektívne okolnosti majúce vplyv na vzťah maloletého k matke, ako aj jej zdravotný stav. Odvolací súd rozsudkom č. k. 11CoP/250/2022-1240 zo dňa 31.01.2023 rozsudok prvoinštančného súdu vo výroku o neupravení styku matky s maloletým potvrdil, odvolacie konanie o odvolaní matky do výroku I. a II. (uloženie informačnej povinnosti) zastavil, keďže matka vzala odvolanie späť, ale vec bola prejednaná na odvolacom súde z dôvodu odvolania okresného prokurátora. V predmetnom konaní odvolací súd, vzhľadom na odvolacie námietky okresnej prokuratúry a jej návrh na začatie o uloženie výchovného opatrenia, nepovažoval za vec spadajúcu pod predmet konania o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému, keďže ide o konanie, ktoré je samostatným konaním, ktoré nebolo začaté na súde prvej inštancie a rovnako nebolo možné dané konanie ex offa začať pred odvolacím súdom, pretože by došlo k nahradeniu prvoinštančného rozhodnutia, čím by bolo odopreté účastníkom právo namietať správnosť skutkových a právnych záverov na inštančne vyššom súde.

21. Následne sa matka návrhom podaným dňa 22.06.2022 domáhala zrušenia viacerých predchádzajúcich rozhodnutí, ale aj uloženia výchovného opatrenia, tiež úpravy styku a súd prvej inštancie rozhodol o uložení výchovného opatrenia v zmysle výrokov I. a II., ktoré včas napadol odvolaním otec, ktorý namietal účelnosť a vhodnosť uložených výchovných opatrení vzhľadom na odmietavý postoj maloletého, tiež na správu psychologičky a problém, ktorý vyplýva zo zdravotného stavu matky, pre ktorú nedokáže s maloletým komunikovať prijateľnou formou, z čoho prameňa obavy maloletého z neštandardného správania sa matky.

22. Odvolací súd síce prihliadol na odvolacie námietky otca, ktoré sa týkali výhradne nevhodnosti a nepotrebnosti uloženia výchovného opatrenia maloletému, avšak tieto nevzhliadol za dôvodné a stotožňuje sa z dôvodmi vyjadrenými súdom prvej inštancie v bode 36 odôvodnenia napadnutého rozsudku, keď taktiež považuje za potrebné, a to aj s prihliadnutím na záujem maloletého napomôcť dieťaťu pochopiť osobu matky, nesporne trpiacu duševnou chorobou, ktorá je maloletému známa, napriek tomu má matku rád, avšak kontakt s ňou eliminuje, odmieta osobný kontakt, avšak za účelom zlepšenia vzťahu a tiež z hľadiska nerušeného duševného vývinu maloletého, pochopenie osoby matky a tomu zodpovedajúci adekvátny a správny postoj, považuje aj odvolací súd za potrebné a vhodné odborné vedenie spočívajúce v poradenstve v zariadení uvedenom vo výroku I. napadnutého rozsudku.

23. Výchovné opatrenie v podobe odborného poradenstva má napomôcť duševnej pohode maloletého, eliminovať obavy z osoby matky, jej správania, k lepšiemu pochopeniu stavu matky, získať nové zručnosti v správaní sa k nej a vedomosti o jej stave, a to všetko za účelom vytvorenia prirodzenej väzby medzi maloletým a matkou, pochopenia jej stavu a celkovej situácie z toho prameniacej tak, aby v budúcnosti nebolo možné hovoriť o frustrácii maloletého z dôvodu postrádania výchovnej úlohy matky u maloletého.

24. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I., II. a V. ako vecne správny podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

25. CMP v ustanovení § 52 upravuje základnú zásadu náhrady trov konania v mimosporovom procese, podľa ktorej žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania, pokiaľ zákon v nasledujúcich ustanoveniach neupravuje inak. O povinnosti nahradiť trovy konania (pokiaľ nejde o trovy konania štátu) rozhoduje súd len na návrh oprávneného účastníka (§ 57 CMP). Odvolací súd však vzhľadom na charakter daného konania – o uloženie výchovného opatrenia považuje za spravodlivé, aby si každý z účastníkov znášal trovy odvolacieho konania sám a v súlade so všeobecnou zásadou náhrady trov v mimosporovom konaní a s poukazom na ustanovenie § 52 CMP vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

26. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov členov senátu 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

a) ktorému súdu je určené,

b) kto ho robí,

c) ktorej veci sa týka,

d) čo sa ním sleduje a

e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 CMP), môže mu súd uložiť pokutu do 1 000,- Eur (§ 382 ods. 1 CMP), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 CMP) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo

na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnene premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 CMP) a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).